
РОЗДІЛ XII. ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

УДК 321.7:004.738:351.74

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.3.54>

ПРОБЛЕМА ЛЕГІТИМНОСТІ ВЛАДИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ

Андрущенко О.П.,
доктор філософії за спеціальністю "Право",
асистентка кафедри філософії
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
ORCID: 0009-0004-1759-1166
e-mail: olesya15071999@gmail.com

Андрущенко О.П. Проблема легітимності влади в умовах цифровізації та інформаційної війни.

У статті досліджується вплив процесів цифровізації на трансформацію механізмів легітимації державної влади в сучасному інформаційному суспільстві. Актуальність теми зумовлена стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, поширенням цифрових платформ та мережових форм комунікації, що істотно змінюють характер взаємодії між державою і суспільством, а також формують нові умови функціонування політичних інститутів. У сучасному цифровому середовищі традиційні механізми легітимації влади, засновані переважно на правових процедурах та інституційних практиках, доповнюються новими комунікаційними, інформаційними та технологічними чинниками, які безпосередньо впливають на рівень суспільної довіри до державних інституцій.

У роботі проаналізовано особливості трансформації політичної легітимності в умовах розвитку цифрового суспільства, розкрито роль інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні нових моделей взаємодії між державою та громадянами, а також охарактеризовано значення електронного врядування, цифрової демократії та мережових комунікацій у процесах публічного управління. Особлива увага приділяється дослідженню впливу цифрових медіа, соціальних мереж та онлайн-платформ на формування громадської думки, політичної довіри та суспільної підтримки державної влади.

Окремий напрям дослідження пов'язаний із виявленням основних ризиків, що виникають у цифровому інформаційному середовищі та можуть негативно впливати на легітимність політичних інститутів. Зокрема, проаналізовано проблеми поширення дезінформації, інформаційних маніпуляцій, інформаційно-психологічних операцій та інших форм інформаційного впливу, які здатні підірвати довіру громадян до державної влади та дестабілізувати політичну систему. У статті підкреслюється, що в умовах інформаційної війни інформаційний простір перетворюється на важливе поле політичного протистояння, а ефективність державної інформаційної політики стає одним із ключових чинників підтримання політичної стабільності та суспільної довіри.

У роботі також розглядається вплив новітніх технологій, зокрема систем штучного інтелекту та алгоритмічного аналізу даних, на трансформацію сучасних форм управління та легітимації влади. Зазначається, що використання таких технологій створює нові можливості для підвищення ефективності державного управління, однак водночас породжує складні етичні та правові проблеми, пов'язані з прозорістю алгоритмічних рішень, відповідальністю за результати їх застосування та забезпеченням захисту прав людини.

Ключові слова: цифровізація, легітимність, цифрове суспільство, інформаційна безпека, дезінформація, штучний інтелект.

Andrushchenko O.P. The problem of the legitimacy of power in the context of digitalization and information warfare.

The article examines the impact of digitalization processes on the transformation of mechanisms for legitimizing state power in the modern information society. The relevance of the topic is due to the

rapid development of information and communication technologies, the spread of digital platforms and network forms of communication, which significantly change the nature of interaction between the state and society, and also form new conditions for the functioning of political institutions. In the modern digital environment, traditional mechanisms for legitimizing power, based mainly on legal procedures and institutional practices, are supplemented by new communication, information and technological factors that directly affect the level of public trust in state institutions. The paper analyzes the features of the transformation of political legitimacy in the conditions of the development of a digital society, reveals the role of information and communication technologies in the formation of new models of interaction between the state and citizens, and also characterizes the importance of e-government, digital democracy and network communications in public administration processes. Particular attention is paid to the study of the impact of digital media, social networks and online platforms on the formation of public opinion, political trust and public support for state authorities.

A separate area of research is related to the identification of the main risks that arise in the digital information environment and can negatively affect the legitimacy of political institutions. In particular, the problems of the spread of disinformation, information manipulation, information and psychological operations and other forms of information influence that can undermine citizens' trust in state authorities and destabilize the political system are analyzed. The article emphasizes that in the conditions of information warfare, the information space is turning into an important field of political confrontation, and the effectiveness of state information policy is becoming one of the key factors in maintaining political stability and public trust.

The work also examines the impact of new technologies, in particular artificial intelligence systems and algorithmic data analysis, on the transformation of modern forms of governance and legitimation of power. It is noted that the use of such technologies creates new opportunities for increasing the efficiency of public administration, but at the same time gives rise to complex ethical and legal problems related to the transparency of algorithmic decisions, responsibility for the results of their application, and ensuring the protection of human rights.

Key words: digitalization, legitimacy, digital society, information security, disinformation, artificial intelligence.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобальної цифрової трансформації суспільства проблема легітимності державної влади набуває особливої актуальності та складності. Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, поширення цифрових платформ, соціальних мереж і нових форм електронної взаємодії між державою та громадянами істотно змінюють традиційні механізми формування суспільної довіри до влади. Особливої гостроти зазначена проблема набуває в умовах інформаційної війни, коли інформаційний простір стає ареною боротьби за вплив на громадську думку, політичні орієнтації та рівень довіри до державних інститутів. Для України ця проблема має особливе значення у зв'язку з тривалим перебуванням держави в умовах гібридної агресії та активного використання інформаційних технологій як інструменту впливу на суспільну свідомість. Поєднання процесів цифровізації державного управління, розвитку електронної демократії та одночасної інтенсифікації інформаційних атак створює нові виклики для забезпечення стабільності та легітимності державної влади. У зв'язку з цим постає необхідність комплексного філософсько-правового осмислення трансформації легітимності влади в умовах цифрової епохи та визначення основних чинників, що впливають на її формування й підтримання в сучасному інформаційному просторі.

Метою дослідження є філософсько-правовий аналіз трансформації легітимності державної влади в умовах цифровізації суспільства та інформаційної війни, а також визначення ключових факторів, що впливають на формування суспільної довіри до влади в цифровому інформаційному середовищі.

Стан опрацювання проблематики. Проблема легітимності влади в умовах цифровізації та інформаційних трансформацій активно досліджується у сучасній науковій літературі. Питання впливу дезінформації та інформаційних маніпуляцій на суспільну свідомість розглядаються у працях В. Брижка та О. Дзьобаня [1], а проблеми інформаційної безпеки в умовах війни – у дослідженні О. Данильяна та О. Дзьобаня [2]. Теоретичні аспекти легітимності державної влади аналізуються у працях А. Каращука та М. Каращука [4], а особливості її функціонування в умовах воєнного стану – у роботі І. Поліщука [8]. Питання цифрової трансформації публічного управління та використання цифрових технологій у праві висвітлюються у дослідженнях В. Саприкіна [9] та В. Маньори і Ю. Михальчука [6]. У зарубіжних дослідженнях також аналізується вплив цифрових технологій і дезінформації на демократичні процеси та політичну легітимність [10; 11].

Виклад основного матеріалу. Цифровізація суспільства у XXI столітті стала одним із ключових факторів трансформації політичних та правових інститутів, що безпосередньо впливає на ме-

ханізми легітимації державної влади. Поширення інформаційно-комунікаційних технологій, цифрових платформ та мережевих форм комунікації змінює традиційні способи взаємодії між державою і громадянами, формуючи нові канали політичної участі, механізми суспільного контролю та способи формування довіри до влади. У цих умовах легітимність влади дедалі більше залежить не лише від формально-правових процедур її формування, але й від ефективності цифрових комунікацій, прозорості діяльності державних інституцій та рівня доступу громадян до інформації.

Цифрові технології суттєво трансформують модель взаємодії між державою та суспільством. Якщо у традиційних політичних системах комунікація між владою та громадянами була переважно односторонньою і здійснювалася через інституційні канали, то сучасні цифрові платформи створюють можливості для більш безпосередньої та інтерактивної взаємодії. Як зазначає В. Саприкін, процеси оцифрування, цифровізації та цифрової трансформації публічного управління формують нову модель державного управління, у якій інформаційні технології стають інструментом підвищення ефективності управлінських рішень, відкритості влади та залучення громадян до процесів управління [9, с. 116].

Важливим проявом цих трансформацій є розвиток електронного врядування та цифрової демократії, які розширюють можливості громадянської участі у політичних процесах. Використання цифрових інструментів у сфері публічного управління сприяє підвищенню прозорості діяльності державних органів, спрощенню адміністративних процедур та формуванню нових форм взаємодії між владою і громадянами. У науковій літературі підкреслюється, що цифрові технології створюють передумови для формування більш відкритої моделі управління, у якій громадяни можуть брати активнішу участь у прийнятті політичних рішень та здійснювати ефективний громадський контроль за діяльністю державних інституцій [6, с. 148].

Разом із тим цифровізація створює і нові виклики для забезпечення легітимності влади. З одного боку, використання цифрових технологій розширює можливості демократичної участі, однак з іншого – підвищує вразливість політичних інститутів до інформаційних маніпуляцій, кіберзагроз та дезінформації. У сучасному інформаційному просторі поширення недостовірної або маніпулятивної інформації може суттєво впливати на громадську думку та рівень довіри до державних інституцій. Як зазначають В. Брижко та О. Дзьобань, дезінформація виступає одним із інструментів маніпулювання суспільною свідомістю, здатним формувати викривлене сприйняття політичної реальності та впливати на політичні процеси [1].

Особливого значення ця проблема набуває в умовах інформаційної війни, коли інформаційний простір стає одним із ключових полів протистояння. Інформаційні технології можуть використовуватися не лише для підвищення ефективності державного управління, але й як інструмент політичного впливу та дестабілізації. Дослідники підкреслюють, що сучасні інформаційні конфлікти характеризуються активним використанням цифрових платформ для поширення пропаганди, дезінформації та інформаційно-психологічного впливу на суспільство [2, с. 192-193].

Суттєвим фактором трансформації легітимності влади є також розвиток штучного інтелекту та автоматизованих систем обробки інформації. Сучасні технології штучного інтелекту дедалі ширше застосовуються у сфері державного управління, аналізу даних та прийняття управлінських рішень. Однак використання таких технологій породжує нові етичні та правові проблеми, пов'язані з відповідальністю, прозорістю алгоритмів та захистом прав людини. На думку О. Дзьобаня, розвиток систем штучного інтелекту супроводжується появою нових ризиків, пов'язаних із безпекою, контролем та відповідальністю за результати функціонування цифрових систем [3]. У контексті легітимності влади це означає необхідність забезпечення прозорості використання цифрових технологій та формування механізмів суспільного контролю за їх застосуванням.

Крім того, цифровізація значною мірою змінює і саму природу політичної легітимності. Як зазначає П. Петров, глобальна цифровізація може спричинити кризу традиційних механізмів демократичної легітимності, оскільки цифрові комунікаційні платформи змінюють структуру політичної взаємодії та посилюють роль інформаційних потоків у формуванні політичної довіри [7]. У такій ситуації легітимність влади дедалі більше залежить від здатності держави ефективно функціонувати у цифровому інформаційному середовищі та забезпечувати надійний захист інформаційного простору.

Водночас цифровізація створює передумови для формування нових моделей легітимації влади, заснованих на принципах відкритості, прозорості та участі громадян у процесах прийняття рішень. Ефективне впровадження цифрових технологій у сфері публічного управління може сприяти зміцненню довіри до державних інституцій та підвищенню ефективності їх діяльності. Як підкреслюють А. Карашук та М. Карашук, легітимність влади значною мірою залежить від рівня суспільної підтримки та довіри громадян до державних інституцій, що формується через ефективну взаємодію між владою і суспільством [4]. У цифрову епоху така взаємодія все більше відбувається у мереже-

вому інформаційному просторі, що робить цифрові технології одним із ключових чинників формування сучасної політичної легітимності.

Однак поряд із новими можливостями цифрове середовище створює й низку викликів для стабільності політичних інститутів та збереження суспільної довіри. Розширення цифрових комунікацій значно посилює роль інформаційного простору у формуванні громадської думки, що робить його важливим інструментом як демократичної участі, так і потенційного інформаційного впливу. У таких умовах ефективність механізмів легітимації влади залежить від здатності держави забезпечувати достовірність інформаційних потоків, прозорість публічної комунікації та належний рівень інформаційної безпеки. Відсутність ефективного контролю за поширенням інформації або недостатня увага до інформаційної безпеки можуть створювати передумови для маніпуляцій громадською думкою та формування викривленого уявлення про діяльність державних інституцій, що безпосередньо впливає на рівень їх суспільної легітимності. У цьому контексті цифрові технології виступають не лише інструментом модернізації публічного управління, але й фактором, який здатний змінювати баланс між зміцненням і підривом довіри до влади.

Особливу небезпеку становить поєднання інформаційних маніпуляцій із сучасними цифровими технологіями обробки даних та алгоритмічного поширення інформації. У дослідженнях з кіберполітики наголошується, що інформаційні операції в цифровому середовищі можуть бути спрямовані на цілеспрямоване формування політичних настроїв через аналіз великих масивів даних та персоналізоване поширення інформаційних повідомлень. Як зазначає М.-Е. Dowling, використання цифрових даних та алгоритмічних інструментів у політичних кампаніях здатне суттєво впливати на демократичні процеси та ставити під сумнів легітимність політичних рішень [10, р. 230]. У цьому контексті інформаційна війна набуває нових форм, пов'язаних із використанням цифрових технологій для впливу на виборчі процеси, громадську думку та політичну поведінку громадян.

У свою чергу, N.N. Schia та L. Gjesvik звертають увагу на те, що сучасні кампанії впливу та дезінформації можуть становити серйозну загрозу демократичним інститутам, оскільки вони спрямовані на підрип довіри до політичних процесів і створення атмосфери недовіри до державної влади [11, р. 413]. Поширення маніпулятивної інформації через соціальні мережі, цифрові медіа та онлайн-платформи дозволяє значно розширити масштаби інформаційного впливу та зробити його більш ефективним.

У контексті сучасних політичних процесів важливу роль відіграє також структура самого інформаційного простору, який значною мірою визначає характер взаємодії між владою та суспільством. Цифрові комунікаційні платформи створюють умови для швидкого поширення інформації, проте водночас вони сприяють фрагментації інформаційного середовища та появі так званих «інформаційних бульбашок», у межах яких формуються альтернативні інтерпретації політичної реальності. У таких умовах легітимність влади значною мірою залежить від того, наскільки ефективно держава здатна забезпечувати достовірність інформації та підтримувати відкритий і прозорий інформаційний діалог із суспільством.

Для держав, що перебувають у стані воєнного або гібридного протистояння, проблема інформаційної безпеки набуває особливої ваги. Дослідники підкреслюють, що інформаційні атаки можуть бути спрямовані не лише на дестабілізацію політичної ситуації, але й на системне підірвання легітимності державної влади. У цьому контексті І. Поліщук наголошує, що в умовах воєнного стану легітимність публічної влади значною мірою залежить від здатності держави забезпечувати ефективну комунікацію з громадянами та протидіяти інформаційним загрозам [8, с. 90]. Відсутність ефективної інформаційної політики або недостатня прозорість діяльності державних органів може сприяти поширенню недовіри та посиленню інформаційних маніпуляцій.

Важливе значення має також забезпечення кібернетичної безпеки інформаційної інфраструктури держави. Цифрові системи управління, державні інформаційні ресурси та комунікаційні мережі можуть ставати об'єктами кібератак, що створює додаткові ризики для функціонування державних інституцій. Як зазначають О. Лазор, І. Юник та А. Чемерпільська, ефективне функціонування системи кібербезпеки є необхідною умовою захисту критичної інформаційної інфраструктури та забезпечення стабільності державного управління [5].

Суттєвий вплив на трансформацію механізмів легітимації влади справляє також розвиток штучного інтелекту та автоматизованих систем обробки інформації. Сучасні технології штучного інтелекту дедалі ширше застосовуються у сфері державного управління, аналізу даних та прийняття управлінських рішень. Однак використання таких технологій породжує нові етичні та правові проблеми, пов'язані з прозорістю алгоритмів, відповідальністю за результати їх функціонування та захистом прав людини. У дослідженнях підкреслюється, що легітимність алгоритмічного управління значною мірою залежить від прозорості алгоритмів та можливості суспільного контролю за їх використанням.

Крім того, алгоритмізація публічного управління змінює характер владних відносин, оскільки цифрові системи дедалі частіше беруть участь у процесах вироблення політичних рішень та аналізу суспільних процесів. Дослідники наголошують, що поширення алгоритмічного управління створює нові форми соціального порядку, у межах яких цифрові технології стають важливим інструментом організації суспільних процесів та управління інформаційними потоками.

Водночас розвиток цифрових технологій відкриває нові можливості для формування більш відкритих і прозорих моделей управління. Використання цифрових платформ, відкритих даних та інструментів електронної демократії здатне сприяти розширенню громадянської участі та підвищенню рівня суспільної довіри до державних інституцій. У сучасному цифровому суспільстві легітимність влади дедалі більше пов'язується з її здатністю забезпечувати відкритість управлінських процесів, прозорість інформаційної політики та ефективну взаємодію з громадянами.

Отже, прозорість діяльності державних інституцій, підзвітність влади перед громадянами, розвиток системи інформаційної та кібернетичної безпеки, а також відповідальне використання цифрових технологій стають ключовими умовами підтримання легітимності державної влади в умовах цифровізації та інформаційних конфліктів.

Висновки. Узагальнюючи результати проведеного дослідження, слід зазначити, що цифровізація суттєво трансформує традиційні механізми формування та підтримання легітимності державної влади. Поширення цифрових комунікацій, розвиток соціальних мереж, алгоритмічних інформаційних систем і технологій штучного інтелекту створюють нові ризики для стабільності політичних систем, пов'язані з поширенням дезінформації, інформаційними маніпуляціями, кіберзагрозами та інформаційно-психологічними операціями. Особливої гостроти ці виклики набувають в умовах інформаційних конфліктів та гібридних форм протистояння, коли інформаційний простір використовується як інструмент впливу на громадську думку та підриву довіри до державних інституцій. У таких умовах забезпечення легітимності влади потребує комплексного підходу, що поєднує правові, організаційні, технологічні та комунікаційні механізми захисту інформаційного середовища.

Серед основних напрямів зміцнення легітимності влади в умовах цифровізації доцільно виокремити розвиток прозорих та підзвітних механізмів публічного управління, удосконалення правового регулювання цифрового інформаційного простору, формування ефективної системи інформаційної та кібернетичної безпеки, а також забезпечення етичного і відповідального використання цифрових технологій та систем штучного інтелекту. Важливим чинником підтримання суспільної довіри є також розвиток відкритої комунікаційної політики держави, спрямованої на забезпечення достовірності інформації, протидію дезінформації та формування стійкого інформаційного діалогу між владою і громадянським суспільством.

Таким чином, у сучасних умовах легітимність державної влади формується у складному взаємозв'язку політичних, правових та інформаційних процесів, що відбуваються у цифровому середовищі. Ефективне поєднання принципів відкритості, правової визначеності, інформаційної безпеки та активної участі громадян у процесах суспільного управління створює передумови для формування нової моделі політичної легітимності, здатної забезпечити стабільність державних інституцій та зміцнення демократичного розвитку суспільства в умовах цифровізації та інформаційних конфліктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Брижко В.М., Дзьобань О.П. Дезінформація як фактор маніпулювання свідомістю. *Інформація і право*. № 2(45) (2023). DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.2\(45\).282318](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.2(45).282318).
2. Данильян О., Дзьобань О. Інформаційна безпека у мережевому вимірі війни. *Ретроспектива військової агресії рф в Україні. Ретроспектива військової агресії рф в Україні: злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку в сучасному вимірі: матеріали міжнародного науково-практичного круглого столу 22–23 червня 2023 року*. Київ: Алерта, 2023. С. 192–199. URL: https://www.researchgate.net/profile/Anna-Politova-2/publication/371782664_GENDERNO_ZUMOVLENE_NASILSTVO_V_UMOVAN_ZBROJNOGO_KONFLIKTU_OKREMI_PITANNA_PROBLEMI/links/64948d688de7ed28ba4cb0c5/GENDERNO-ZUMOVLENE-NASILSTVO-V-UMOVAN-ZBROJNOGO-KONFLIKTU-OKREMI-PITANNA-PROBLEMI.pdf#page=193 (дата звернення: 14.03.2026).
3. Дзьобань О.П. Від Азімова до GPT: еволюція проблем безпеки та відповідальності в системах штучного інтелекту. *Вісник гуманітарних наук*. 2026. № 16. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18849900>.
4. Карашук А.М., Карашук М.М. Легітимність державної влади в сучасній Україні. *Політологічний вісник*. 2024. № 93. С. 124–137. DOI: <https://doi.org/10.17721/2415-881x.2024.93.124-137>.
5. Лазор О.Я., Юник І.Г., Чемерпільська А.М. Організаційно-правові засади забезпечення кібернетичної безпеки об'єктів критичної інформаційної інфраструктури України: формування

- та розвиток. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2024. № 5. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.5.3>.
6. Маньгора В.В., Михальчук Ю.О. Використання цифрових технологій у праві: перспективи та виклики. *Інформація і право*. 2023. № 4(47). С. 147-158. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.4\(47\).291618](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.4(47).291618).
 7. Петров П. Глобальна цифровізація та криза міжнародного демократичного легітимізму. *Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках*. 2025. № 8(1). С. 254-262. DOI: <https://doi.org/10.15421/342531>.
 8. Поліщук І. Легітимність публічної влади в Україні під час воєнного стану. *Медіафорум : аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент*. 2025. № 17. С. 89-99. DOI: <https://doi.org/10.31861/mediaforum.2025.17.89-99>.
 9. Саприкін В. Оцифровування, цифровізація та цифрова трансформація публічного управління в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління*. 2024. № 19(1). С. 116-121. DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/19-19/22>.
 10. Dowling M.-E. Cyber information operations: Cambridge Analytica's challenge to democratic legitimacy. *Journal of Cyber Policy*. 2022. Vol. 7, № 2. P. 230-248. DOI: <https://doi.org/10.1080/23738871.2022.2081089>.
 11. Schia N. N., Gjesvik L. Hacking democracy: managing influence campaigns and disinformation in the digital age. *Journal of Cyber Policy*. 2020. Vol. 5, № 3. P. 413-428. DOI: <https://doi.org/10.1080/23738871.2020.1820060>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 1.03.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.03.2026
Дата публікації: 3.04.2026